

RAADSBESLUIT

D/24/133736
Z/24/066463

Onderwerp: Referendumverordening gemeente Woerden 2024

De raad van de gemeente Woerden;

gelezen het initiatiefvoorstel van de fractie Inwonersbelangen van 26 januari 2023;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 6 februari 2024,

gelet op het bepaalde in de Gemeentewet;
- de artikelen 84, 149 en 154.

b e s l u i t:

1. Het concept-Reglement vergaderingen en werkzaamheden van de referendumcommissie van de gemeente Woerden ter vaststelling aan te bieden aan de toekomstige referendumcommissie.
2. Kennis te nemen van de profielschets voor de leden van de referendumcommissie in de inleiding van dit raadsvoorstel en het college op te dragen in overleg met de raad de werving hiervoor te starten.
3. De mogelijke kosten voor het houden van een referendum voor 50% op te nemen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing van de begroting.
4. De referendumverordening gemeente Woerden 2024 vast te stellen.

Toelichting voor inwoners: het organiseren van een referendum

Wat is een referendum?

In een democratie mag het volk meepraten over wat er moet gebeuren. Soms gebeurt dit met een referendum. Letterlijk betekent referendum: volksraadpleging. Het volk, de inwoners, iets vragen dus.

Bij een referendum of volksraadpleging mag het volk stemmen over een bepaald onderwerp. Je stemt dan voor of tegen dit onderwerp. Een referendum is alleen geldig als 30% van de mensen stemt. Het referendum is alleen raadgevend. Het is dus alleen een raad (advies) voor de regering. Het bestuur kan de uitslag negeren en het onderwerp toch door laten gaan.

Een gemeente kan ook een referendum houden. Alleen de bewoners van die gemeente mogen dan stemmen. Een gemeente kan alleen een referendum houden als er een referendumverordening is.

Wat is een referendumverordening?

In de verordening staan de spelregels voor het referendum. De gemeente Woerden legde deze spelregels vast. Ze gaan over de procedure, zoals de datum van het referendum, en de vraag en antwoorden. Ook staat hierin wie er in de referendumcommissie zitten. De mensen in de referendumcommissie zijn verantwoordelijk voor de informatie over het referendum en het houden van het referendum.

Wie kan er initiatief nemen voor een referendum?

Kiesgerechtigden kunnen het initiatief nemen voor het houden van een referendum. Kiesgerechtigden zijn mensen die het recht hebben om te stemmen voor de leden van de raad bij de gemeenteraadsverkiezingen.

Waarom zou ik initiatief nemen voor een referendum?

Door een referendum worden burgers (kiesgerechtigden) betrokken bij de politiek. Ze hebben dan meer invloed op beslissingen die de gemeente neemt. Burgers accepteren de beslissingen van de gemeente eerder als ze er ook over mogen adviseren.

Waarover kan ik wel en niet een referendum houden?

Kiesgerechtigden kunnen een referendum houden over een besluit van de gemeenteraad. We noemen het onderwerp van een referendum een ontwerp-raadsbesluit. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de uitbreiding van betaald parkeren.

Een referendum kan niet over elk raadsbesluit gaan. Er zijn uitzonderingen. Bijvoorbeeld besluiten over individuele kwesties. De hele lijst met uitzonderingen staat in de Referendumverordening Gemeente Woerden 2024. De raad kan ook bepalen dat er dringende redenen zijn om geen referendum te houden. De referendumcommissie kijkt of één van deze uitzonderingen gelden nadat zij het verzoek voor een referendum heeft ontvangen.

Hoe pak ik het aan als ik een referendum wil organiseren?

1. Het inleidend verzoek

De eerste stap is het referendumverzoek. Dit noemen we ook wel het inleidend verzoek. Het inleidend verzoek moet laten zien dat er binnen de gemeente genoeg kiesgerechtigden zijn die het onderwerp van het referendum belangrijk vinden. Dit doet u door een mail te sturen naar de griffie. U krijgt dan een formulier toegestuurd. Er zijn minimaal 400 ondersteuningsverklaringen nodig. Dit zijn handtekeningen van kiesgerechtigden die het referendum ondersteunen. Op dit formulier staan de titel van het ontwerp-raadsbesluit en de ondersteuningsverklaringen.

2. Het definitieve verzoek

De gemeenteraad keurt het inleidend verzoek goed of af. Als de gemeenteraad het inleidend verzoek goedkeurt, is de volgende stap het definitieve verzoek. Het verzamelen van de handtekeningen verloopt hetzelfde als bij het inleidend verzoek. Voor het definitieve verzoek zijn er 2.000 ondersteuningsverklaringen nodig. De handtekeningen die kiesgerechtigden al bij het inleidend verzoek inleverden, tellen niet mee. Zij kunnen opnieuw hun handtekening geven.

3. Het referendum

De gemeenteraad bepaalt of er een referendum komt. Zij bepaalt zo snel mogelijk daarna de datum van het referendum. De kiesgerechtigden krijgen een stempas. Met deze stempas stemmen zij voor of tegen het ontwerp-raadsbesluit.

4. De uitslag

Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum. Het centraal stembureau laat de uitslag weten aan de gemeenteraad en maakt de uitslag openbaar. De gemeenteraad bepaalt of de stemming volgens de wet is gegaan.

Aan wie kan ik hulp of advies vragen?

U kunt hulp of advies aan de raadsgriffie vragen. Bel (0348) 14 03 48 of mail naar raadsgriffie@woerden.nl.

Referendumverordening gemeente Woerden 2024

De raad van de gemeente Woerden;
gelet op de artikelen 84, 149 en 154 van de Gemeentewet;
besluit de volgende verordening vast te stellen:

Referendumverordening gemeente Woerden 2024

Artikel 1. Betekenissen

Dit zijn de betekenissen van de woorden die we in deze verordening gebruiken.

- kiesgerechtigd: het recht hebben om te stemmen voor de leden van de raad bij de gemeenteraadsverkiezingen;
- kiesgerechtigden: mensen die het recht hebben om te stemmen voor de leden van de raad de bij gemeenteraadsverkiezingen;
- referendum: het voorleggen van een vraag over een ontwerp-raadsbesluit, waarbij de kiesgerechtigden hun mening hierover geven;
- referendumcommissie: de door de raad ingestelde onafhankelijke commissie die adviseert over het houden van een referendum;
- raadsgriffie: de ondersteunende afdeling van de gemeenteraad waar u terecht kunt voor vragen of advies;
- griffier: de leidinggevende van de raadsgriffie.

Artikel 2. Referendum, initiatief, onderwerpen

In dit artikel leest u wie er initiatief kunnen nemen voor het houden van een referendum. En over welke besluiten een referendum niet gehouden kan worden.

1. Kiesgerechtigden kunnen initiatief nemen om een referendum te houden.
2. Kiesgerechtigden kunnen een referendum houden over voorgenomenbesluit. We noemen het onderwerp van een referendum een ontwerp-raadsbesluit. Over bepaalde onderwerpen kan geen referendum gehouden worden. Dat zijn deze besluiten:
 - a. besluiten over individuele kwesties, zoals benoemingen, ontslagen, schorsingen, kwijtscheldingen en schenkingen;
 - b. besluiten over de hoogte van vergoedingen voor ambtenaren, oud-ambtenaren en hun nabestaanden;
 - c. besluiten over de beslissing, wijziging of intrekking van de afspraken over arbeidsvoorwaarden en de besluiten over de griffier en de medewerkers van de griffie die daaruit ontstaan;
 - d. besluiten over notities en rapporten die bekendgemaakt worden;
 - e. besluiten die horen bij deze verordening;
 - f. besluiten over de beslissing van de financiën van de gemeente;
 - g. besluiten over de beslissing over tarieven en belastingen van de gemeente;
 - h. besluiten die uitgevoerd worden door een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waarover de raad niet zelf mag besluiten;
 - i. besluiten die volgens de mening van de raad hun basis vinden in een eerder genomen besluit of waarover al een referendum is gehouden of kon worden gehouden;
 - j. besluiten waarvan de raad vindt dat er dringende redenen zijn om er geen referendum over te houden;
 - k. besluiten die gaan over hulpmiddelen voor en huisvesting van (een groep) inwoners.

Artikel 3. Samenstelling referendumcommissie

In dit artikel leest u wie er in de referendumcommissie zitten.

1. De raad vormt een referendumcommissie en benoemt haar leden.
2. De referendumcommissie bestaat uit drie leden en kiest onderling daaruit een voorzitter.
3. De griffier kiest een medewerker van de griffie om de referendumcommissie te ondersteunen.
4. De voorzitter en de leden van de referendumcommissie kunnen niet onderdeel zijn van het bestuursorganen van de gemeente of werken onder verantwoordelijkheid van bestuursorganen van de gemeente.
5. Leden worden benoemd voor een periode van 6 jaar. Als leden stoppen, kunnen zij opnieuw benoemd worden.
6. De referendumcommissie stelt voor haar werkzaamheden een reglement vast.
7. De voorzitter en leden van de referendumcommissie hebben recht op een vergoeding op grond van de Verordening rechtspositie raads-en commissieleden.

Artikel 4. Taken en vergaderingen referendumcommissie

In dit artikel leest u welke taken de referendumcommissie heeft. En welke vergaderingen zij houdt.

1. De referendumcommissie heeft 6 taken. Hieronder leest u deze taken.

- a. De referendumcommissie adviseert de raad over:
 - 1°. een besluit dat mogelijk een uitzondering is zoals beschreven in artikel 2, lid 2;
 - 2°. de centrale vraag van een referendum met de antwoordopties en stemprocedure;
 - 3°. de datum waarop het referendum is.
 - b. De referendumcommissie adviseert de voorzitter van de raad over het papieren en digitale formulier voor de ondersteuningsverklaringen. Dit is een verklaring van een kiesgerechtigde dat hij/zij het referendumverzoek ondersteunt.
 - c. De referendumcommissie adviseert burgemeester en wethouders over:
 - 1°. de stembiljetten;
 - 2°. het geven van subsidies zoals beschreven in artikel 10.
 - d. De referendumcommissie controleert:
 - 1°. de uitvoering van deze verordening;
 - 2°. of de voorlichting van de gemeente over het referendum objectief is.
 - e. De referendumcommissie behandelt klachten die gaan over de punten onder d.
 - f. De referendumcommissie geeft een evaluatie over het referendumproces. Dit moet binnen 3 maanden na de dag van het referendum. Of binnen 3 maanden nadat duidelijk is dat er geen referendum komt. De evaluatie kan gaan over een referendumproces waarbij het referendum gehouden is, maar ook over een referendumproces waarbij besloten is om geen referendum te houden.
2. De referendumcommissie kan advies aan de gemeenteraad geven over aanpassingen van deze verordening, over de procedure bij referenda en referendumverzoeken en over alle overige zaken die gaan over het referendum en die zij belangrijk vindt.
 3. De vergadering van de referendumcommissie is niet openbaar.
 4. De adviezen van de referendumcommissie zijn openbaar.

Artikel 5. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: Inleidend verzoek

In dit artikel leest u over de eerste stap in het referendumverzoek: het inleidend verzoek. Dit is het eerste verzoek om een referendum te houden. Het inleidend verzoek moet aantonen dat er binnen de gemeente genoeg kiesgerechtigden zijn voor een referendum. En of er over het ontwerp-raadsbesluit een referendum gehouden kan worden.

1. Voor het inleidend verzoek zijn minstens 400 ondersteuningsverklaringen nodig. Deze verklaringen zijn van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat het formulier, bedoeld in het vierde lid, wordt gegeven door de raadsgriffie.
2. Een inleidend verzoek wordt schriftelijk ingeleverd bij de voorzitter van de raad. Dit gebeurt uiterlijk 7 dagen voor de raadsvergadering waarin de raad het ontwerp-raadsbesluit bespreekt.
3. In een ondersteuningsverklaring voor het inleidend verzoek staat een handtekening met de naam, het adres, de woonplaats en de geboortedatum die daarbij horen.
4. De voorzitter van de raad levert een formulier met de titel van het ontwerp raadsbesluit. Hierop komen de ondersteuningsverklaringen.
5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats en geboortedatum en kiesgerechtigheid zoals in lid 1 staat.
6. De raad keurt het inleidend verzoek goed of af. Hierbij kijkt hij of er over dit onderwerp een referendum kan plaatsvinden. En of er genoeg geldige ondersteuningsverklaringen zijn.
7. Keurt de raad het verzoek goed? Dan behandelt de raad het ontwerp-raadsbesluit van dit verzoek.

Artikel 6. Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: definitief verzoek

In dit artikel leest u de tweede stap in het referendumverzoek: het definitief verzoek. Dit verzoek is voor het grootste deel gelijk aan de eerste stap: het inleidend verzoek. Met het definitieve verzoek bevestigt u dat u dat u een referendum wilt houden over een ontwerpbesluit van de gemeenteraad.

1. Voor het definitieve verzoek zijn minstens 2.000 ondersteuningsverklaringen nodig. Deze ondersteuningsverklaringen komen van personen die kiesgerechtigd zijn op de dag dat de raad het inleidend verzoek goedkeurde.
2. Een definitief verzoek wordt binnen 6 weken na de dag dat de raad het inleidend verzoek goedkeurde ingediend.
3. In een ondersteuningsverklaring voor het definitieve verzoek staat een handtekening met de naam, het adres, de woonplaats en de geboortedatum van degene die het verzoek ondersteunt.
4. De voorzitter van de raad levert een formulier met de titel van het ontwerp-raadsbesluit.

Hierop komen de ondersteuningsverklaringen. De gemeentelijke website zorgt voor de optie om de ondersteuningsverklaringen digitaal in te leveren. De digitale optie lijkt zoveel mogelijk op het papieren formulier voor de ondersteuningsverklaringen.

5. De voorzitter van de raad controleert de ondersteuningsverklaringen op naam, adres, woonplaats, geboortedatum en kiesgerechtigdheid zoals in lid 1 staat.
6. De voorzitter van de raad maakt elke week bekend hoeveel geldige ondersteuningsverklaringen er zijn ingeleverd.
7. De ondersteuningsverklaringen die verzameld zijn voor het inleidend onderzoek tellen niet mee voor het definitieve verzoek.
8. In de eerste vergadering van de raad na afloop van de termijn, zoals bedoeld in lid 2, neemt de raad een besluit over het houden van het referendum.

Artikel 7. Datum referendum

In dit artikel leest u over de datum van het referendum.

1. De raad bepaalt of er een referendum komt. Hij bepaalt zo snel mogelijk daarna de datum van het referendum.
2. Het referendum is uiterlijk 4 maanden nadat de raad besloot dat er een referendum komt. De raad kan deze periode met maximaal 2 maanden verlengen. Zo kan het referendum gecombineerd worden met een reguliere verkiezing. Zo kan ook voorkomen worden dat het referendum in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen.

Artikel 8. Vraagstelling referendum

In dit artikel leest u over de vraagstelling van het referendum.

1. De raad stelt de vraagstelling vast. Dit doet hij tegelijk met het besluit om een referendum te houden of zo snel mogelijk daarna.
2. De kiesgerechtigden krijgen de vraag of zij voor of tegen het ontwerp-raadsbesluit zijn. Deze vraag kan niet gaan over aparte onderdelen van het ontwerp-raadsbesluit.

Artikel 9. Budget, subsidieplafond en subsidiecriteria

In dit artikel leest u hoeveel geld er is voor de organisatie van en de voorlichting over het referendum.

1. De raad stelt een budget vast. Hij doet dit direct nadat hij besluit dat er een referendum komt. Dit budget is voor de organisatie van het referendum. Denk aan stempassen, stembiljetten en stembureaus. Het budget is ook voor de voorlichting over het referendum. Denk aan een folder of referendumkrant met informatie over het ontwerp-raadsbesluit zonder daar een mening over te hebben.
2. Ook bepaalt de raad hoeveel subsidie er maximaal is. Deze subsidie is voor de activiteiten die het publieke debat en de meningsvorming over het ontwerp-raadsbesluit van dat referendum ondersteunen. Denk aan campagnes. De raad verdeelt die in verschillende subsidies voor activiteiten die als doel hebben om:
 - a. de kiesgerechtigden te laten stemmen voor het ontwerp-raadsbesluit;
 - b. de kiesgerechtigden te laten stemmen tegen het ontwerp raadsbesluit;
 - c. door een debat over het ontwerp-raadsbesluit bekendheid te geven aan het referendum.
3. Er zijn ook activiteiten waarvoor geen subsidie kan worden gekregen. Dit zijn activiteiten die:
 - a. helemaal of voor een deel na de dag van stemming zijn;
 - b. als doel hebben om winst te maken;
 - c. zijn begonnen voordat over de subsidieaanvraag is beslist.
4. Subsidie wordt alleen gegeven aan:
 - a. een groep samenwerkende mensen van minimaal zes kiesgerechtigde inwoners van de gemeente;
 - b. rechtspersonen, zoals verenigingen, wijkorganen en stichtingen, behalve politieke groeperingen zoals genoemd in hoofdstuk G van de Kieswet.
5. De subsidie is maximaal € 5.000,-. Dit bedrag moet voor 100% worden gebruikt voor de activiteit. Ook moet het bedrag passen bij de bijdrage die de activiteit levert aan de activiteiten genoemd in artikel 9 lid 2. De loonkosten of een urenvergoeding horen hier niet bij.
6. Burgemeester en wethouders maken het maximumbedrag van de subsidie en de begin- en einddatum van de aanvraagperiode bekend.
7. De Algemene subsidieverordening van de gemeente Woerden is niet van toepassing op subsidies die gegeven zijn op grond van deze verordening.

Artikel 10. Subsidieverlening en vaststelling

In dit artikel leest u hoe de burgemeester en wethouders de subsidie verdelen.

1. Burgemeester en wethouders beslissen maximaal 8 weken na afloop van de sluitingsdatum van de aanvraagtermijn over het geven van de subsidie.
2. Burgemeester en wethouders zetten de subsidieaanvragen op volgorde. In die volgorde geven zij de subsidie. Als het vastgestelde maximumbedrag van de subsidie is bereikt, stopt het geven van subsidie.
3. Bij het maken van deze volgorde geven burgemeester en wethouders punten. Daarbij kijken zij naar een aantal onderdelen. Deze onderdelen hebben allemaal een maximum van 20 punten. De aanvraag met de meeste punten krijgt als eerste subsidie. Burgemeester en wethouders werken zo de lijst op volgorde verder af totdat de subsidie op is. Bij het geven van de subsidie kijken ze in hoe en op welke manier:
 - a. de activiteiten helpen bij het publieke debat en meningsvorming onder kiesgerechtigden;
 - b. de activiteiten voor het publiek bereikbaar zijn en of de uitspraken openbaar zijn;
 - c. de activiteiten bekendgemaakt zijn bij het publiek;
 - d. de activiteiten verschillende doelgroepen bereiken;
 - e. het resultaat van de activiteit dat verwacht wordt het gevraagde bedrag waard is.
4. De aanvragers van de subsidie krijgen het geld vooraf.
5. De ontvanger van de subsidie levert maximaal acht weken na het referendum een aanvraag tot vaststelling in. Bij die aanvraag zit een inhoudelijk verslag of bewijs dat de activiteiten waarvoor subsidie is gegeven zijn uitgevoerd.
6. Burgemeester en wethouders besluiten maximaal 8 weken na de datum van de aanvraag over de vaststelling van de subsidie. Als blijkt dat de activiteiten niet of niet helemaal zijn uitgevoerd, kan de subsidie lager worden vastgesteld of zelfs worden ingetrokken.

Artikel 11. Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking

Op de procedure ter voorbereiding, stemming en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag van het referendum sluiten we aan bij de Kieswet. Het gaat om de hoofdstukken E, paragrafen 2 en 4, J, L, N, paragraaf 1, en P, paragrafen 1 en 4, van de Kieswet, tenzij in deze verordening anders is bepaald.

Artikel 12. Uitslag

In dit artikel leest u over het berekenen en bekendmaken van de uitslag van het referendum. Dit is voor een deel anders dan in de Kieswet.

1. Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum. Zij geeft aan hoe vaak er voor en tegen het ontwerp-raadsbesluit is gestemd. Ook geeft zij aan hoeveel blanco en ongeldige stemmen en hoeveel stemmen bij volmacht zijn gegeven. Zij stelt vast of een meerderheid voor of tegen het ontwerp-raadsbesluit stemde. Hier tellen de blanco en ongeldige stemmen niet mee. Dit zet zij in een proces-verbaal.
2. Het centraal stembureau laat de uitslag aan de raad weten. Hierbij zit het proces-verbaal. Het centraal stembureau maakt beide direct openbaar.
3. De raad bepaalt of de stemming volgens de wet is gegaan. Hierbij gebruikt hij het proces-verbaal.

Artikel 13. Strafbepaling

In dit artikel leest u over de strafbepaling bij het stemmen tijdens een referendum. Hierbij sluiten we aan bij de Gemeentewet en de Kieswet. Er geldt een gevangenisstraf van maximaal 3 maanden of een geldboete van € 4500,- voor iemand die:

- a. stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen namaakt of vervalst met het doel deze zelf of door anderen te laten gebruiken;
- b. stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen die zijn nagemaakt of vervalst opzettelijk zelf te gebruiken of opzettelijk door anderen laat gebruiken;
- c. stembiljetten, volmachtbewijzen of stempassen beschikbaar heeft met de bedoeling om deze strafbaar te gebruiken of door anderen te laten gebruiken;
- d. als gemachtigde stemt voor een persoon terwijl hij weet dat deze is overleden;
- e. bij een referendum een kiesgerechtigde omkoopt door iets te geven of een belofte te doen zodat die persoon volmacht geeft om zijn stem uit te brengen;
- f. steeds personen aanspreekt of op een andere manier persoonlijk contact zoekt om ervoor te zorgen dat zij het formulier op hun oproepingskaart, bedoeld voor het stemmen bij volmacht, ondertekenen en deze kaart afgeven.

Artikel 14. Inwerkingtreding en citeertitel

In dit artikel leest u wanneer deze vordering in gaat en de naam van deze vordering.

1. Deze verordening gaat in op 1 mei 2024.
2. Deze verordening heet: Referendumverordening Gemeente Woerden 2024.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Woerden in zijn openbare vergadering, gehouden op 18 april 2024

De griffier,

De voorzitter,

drs. F.E.H.M Backerra

V.J.H. Molkenboer